

גנזי המלך

קובץ שבועי בענייני יהדות מהוצאת **ארבע כנפות**

228

להזמנת עלונים ולפרסום טל: 03-6762226 מופץ בכל הארץ ב-70,000 עותקים

"וַיֹּאמֶר ה' אֶל אַבְרָהָם לְמַעַן זֶה צַחֲקָה שָׂרָה לֵאמֹר הַאֵף אִמְנָם אֵלֶּךָ וְאֲנִי זָקְנָתִי"

איך עוד מלבדו

מתוך דרשותיו של הרב אמנון יצחק שליט"א

(בר"ר מג). וא"כ לא היו נסים גלויים אצלה דבר מיוחד ומשונה ומדוע לא האמינה בברכת המלאכים?

מבואר מאן, שיתכן ויראה בעיניו אותות ומופתים גלויים, מכל מקום כיון שחיינו מתנהלים על פי הטבע, ההרגל גורם לו שקשה מאד להאמין בשינוי הטבע ואף שיודע שביד השי"ת לחולל נסים ומופתים, מ"מ לאחר שהורגל בטבע, משפיע ההרגל שמחשבתו הראשונה לא תהיה אלא לפי הרגליו הקודמים וכיון שנראה שהבריאה מתנהגת לפי מהלך מסוים ונערים נעשים לזקנים ואילו הזקנים אינם חוזרים לימי נערוּתם, לכן אף המאמין הגדול היודע שביד הקב"ה לשנות את מהלך הבריאה, מ"מ קשה עליו האמונה בשינוי הבריאה ולכן אף שרה אמנו ע"ה שראתה נסים גלויים ומלאכים סובבו בביתה, צחקה ולא האמינה לברכת המלאכים.

עינו של אדם מטעתו לראות טבע ומהלך - ואינו נוטה לחשוב מה מהותו של הטבע ופירושה, כי באמת פירושו של טבע אינו כפי ההבנה הפשוטה שיש אופן הנהגה מסוים, אלא עלינו לדעת כמו שכתב החסיד לוצאטו בספר 'דעת תבונות': אמנם המאמין ביחוד ומבין ענינו, צריך שיאמין שהקב"ה הוא יחיד ומיוחד שאין לו מונע ומעכב כלל ועיקר בשום פנים ובשום צד, אלא הוא לבדו מושל בכל! לא מיבעיא שאין שום רשות

המשך בעמ' 2 <<<

יכול, לתקנם לך איני יכול?" כן הכא, לברואתן כתחילה אני יכול, להחזירם לימי נערוּתן איני יכול?". כן חייבת להיות האמונה בהשי"ת, כשם שהקב"ה בורא נבראים כן יכול להחזיר זקנים לימי נערוּתם ואע"ג שבטבע נראה שאין נעשים זקנים לנערים, מכל מקום אמונתם חייבת להיות שאין לטבע מקום במציאות כלל ואין בין לידת נבראים לבין שינוי מצבם כלום.

מעתה יש להתבונן כיון שחסרון אמונה כאן, בשלמא אנן יתמי דיתמי שאין אמונתנו ברורה ומיוסדת כ"כ ודאי שקשה לנו להאמין בכך, אמנם שרה אמנו ע"ה שראתה נסים גלויים וראתה היאך אאע"ה נכנס לאור כשדים ויוצא בשלום וזה ודאי נס גדול יותר מנס לידת יצחק לאשה בת תשעים שנה וכן ראתה שרה אמנו ע"ה: "וַיִּנְגַע ה' אֶת פְּרֻעָה נַגְעִים גְּדֹלִים" (בראשית יב). וכן נצחון אברהם אבינו על ד' מלכים וכדאיתא בחז"ל: שזרק אאע"ה עפר ונצח בזה המלכים

תבע הקב"ה משרה אמנו ע"ה מדוע לא האמינה לברכת המלאכים שעתידיה לילד בן וכאילו חסרון אמונה יש כאן, צריך להבין מה התביעה משרה אמנו והרי לא ידעה שמלאכים הם וסבורה היתה שאורחים בעלמא מברכים אותה ברכת הדיוט והרי "חֲדָל לְהִיֹּת לְשָׂרָה אֲרַח פְּנָשִׁים" (בראשית יח). ומצד הטבע אין אפשרות שתלד ומדוע שתאמין לברכותיהם, נצייר לעצמנו: כאשר יבוא עני לאשה בת תשעים ויבקש ממנה נדבה ובעת שתתן לו יברכנה שתזכה לבנים, הלא לחסר דעה יחשב בעיני כל ומה היתה טענת השי"ת משרה ע"ה?

חוינן מהכא גודל התביעה שתובעים מאתנו, עד כמה צריכה להיות אמונתו מגעת, שכיון שהכל נתון בידי הבורא יתברך וביד הקב"ה אין שום מניעה מלעשות כל אשר יחפוץ, לכן מחובתנו להאמין בכל דבר שיכול להיות וכאשר נאחל לזקן בן מאה שנה שעתיד לחזור לימי נערוּתו, חייב להאמין ולומר אמן כן יהי רצון, שהרי לא "פְּלֵא מֵה' דְּבָר" ולכן צריך לומר הלואי ונזכה שהקב"ה יעשה כן עבורנו ובעת שאדם מזלזל בזה נמצא כאילו אומר שאין הדבר יכול להתקיים וכאילו חסרון אמונה כאן.

איתא במדרש (בר"ר מח יט): 'ר' יודן בר' סימון אמר: "משל לאחד שהיה בידו שתי קפליות (טבעות) הוליכין אצל נפח, אמר לו: "יכול אתה לתקנם ליי? אמר לו: "לברואתן ככתחילה אני

גנזי המלך דברים הטעונים גניזה גנזי המלך דברים הטעונים גניזה

המשך מעמ' 1 >>>

נגרו חס ושלום, אלא הוא עצמו בורא הטוב והרע, כענין הכתוב (ישעיה מה): **"יוצר אור ובורא חשך עשה שלום ובורא רע אני ה' עשה כל אלה"**.

לעינינו נראית הנהגה טבעית כאילו וסבות פועלות וכל סבה פועלת דבר מסוים ולכן דומה בעיניו כאילו מוטבע הדבר באיזה מהלך ומוכרחת ההנהגה על פי הטבע, אך חיבים אנו לדעת כי הכל יד ה' וכולו רחניות ואין מקום לגשמיות כלל וזו מנפלאות הבורא להראות כאילו ויש גשמיות בעולם, אך האמת הוא שאין עוד מלבדו ואפילו בחללא דעלמא, כל הבריאה כולה היא אין עוד ורק רצונו יתברך הוא קיום העולם.

ורק בעיני אדם הדלות נראה שיש גשם והנהגה טבעית ועי"ש בהמשך דבריו שאין שום שר ולא כח שני ולא עוד אלא שהוא לברו משגיח על כל בריותיו השגחה פרטית ואין שום דבר נולד בעולמו אלא מרצונו ומידו ולא במקרה ולא בטבע ולא במזל, הוא **"השפט כל הארץ"** (בראשית יח). וכל אשר בה וגו' כל אשר יעשה בעליונים ובתחתונים עד סוף כל המדרגות שבכל העולם כולו.

נמצא, שהחושב שיש מציאות וטבע בעולם והוא כח בפני עצמו ודאי שזו שטות גמורה ואפילו אלו המאמינים שהכל מאת הבורא יתברך שמו, רק סבורים שהקב"ה נתן כחות בסבות ולאחר נתינת הכח מתנהג הכל על פי כחות אף זה טעות גמורה, אלא האמת שאין כל מציאות בעולם מלבד רצונו יתברך וכשם שאנו מבינים בענין הנסים שהם ללא הנהגה וטבע, כן אף הטבע מציאותו נס ורק חלוקים המה; דנס הוא גלוי שהכל מבינים שאין בזה מהלך ואילו כל הנהגת הטבע היא הנהגה נסית אלא דנסתרת שאיננו רגילים להבינה, משום שטועים אנו וסבורים שיש טבע בעולם.

ולהאמור מבואר שפיר תביעת התורה **"היפלא מה דבר"** וכי יש הבדל בין נער לזקן והלא הכל נסים, אלא תבעה התורה משרה אע"ה, שהלא ראתה נסים גלויים ומדוע חסרון אמונה כאן, אלא **"היפלא מה דבר"** ודייק בלשון **"היפלא מה"** והרי ה' וכן כל הנהגה היא רק רוחנית ואין סבות כלל בעולם וא"כ אין נפק"מ בין זקן לנער, כי אף הנהגת הטבע כולו שינויים ללא מקום לטבע.

האמונה הפשוטה היא שאף הטבע גם כן נס וכנאמר (דברים ח): **"פי לא על הלחם לבדו יהיה האדם כי על כל מוצא פי ה' יהיה האדם"**, הלחם לברו אינו אלא לבוש גשמי להשפעה רוחנית, לפעמים ברצונו יתברך שיתפרנסו בלחם ולפעמים נתן מזון ע"י מן כי אין הבדל בין מן ללחם,

שכל החיות הוא רק בהשפעה רוחנית וכל נתינת הלחם הוא רק כדי שיהיה מקום להטעות בני אדם, כדי שיהיה אפשרות ליתן שכר למי שיגיע לאמונה מתוך הכרתו. (אור יחזקאל).

"ויגש אברהם ויאמר האף תספה צדיק עם רשע" (בראשית יח כג)

ב'בראשית רבה' (מט ח) ובילקוט פירשו: הגשה למלחמה ולפיוס ולתפלה וכן ברש"י: **"ולכל אלה נכנס אברהם; לדבר קשות, לפיוס ולתפלה"** וכתב המהר"ל ('גור אריה' שם): שכולם גרדי תפלה הם ושלוש כונות היו לו בתפלתו, כי הדברים אשר דבר אברהם היו קצת קשים והם גם פיוס להקב"ה שיעשה בשביל הצדיקים וגם היה מכוון בתפלה שהיה מתפלל שיעשה זה הקב"ה דרך תפלה.

והדברים צריכים ביאור, כי איך שייך בתפלה אופן של מלחמה כביכול, הרי לכאורה יש כאן חלול ה' ח"ו בזה שטוען על משפטי ה' ? ועוד מהו גדר דרך תפלה? ומהו הענין העמוק שרמז אליו המהר"ל?

אך ביאורם של דברים כך הוא: יש תפלה אשר בה מבקש האדם מהקב"ה למלאות חסרון בין של עצמו ובין של אחרים, כי הוא מכיר שרק השי"ת הוא בעל היכולת למלאות משאלותיו ובהכרה זו יכול לזכות שהשי"ת ימלא בקשתו, כי מילוויה יהיה אמצעי לתוספת הכרה בחסדיו יתברך ובכוחו וביכולתו ובה הרי מילוי הבקשה עצמה הנהו כלי לגילוי כבודו יתברך, כך הוא גדר עניינת התפלה.

אמנם הקב"ה נותן לאדם את הדבר שבקש בתפלתו, רק בזמן שהדבר המבוקש אינו סותר לחלקו בקידוש ה' ואינו עלול להפריעו בעבודתו, למשל: יש וחלקו בעבודת ה' הוא להיות בעל יסורים ולכן לא תועיל תפלתו לבטל יסוריו וזהו אופן התפלה שקראו ז"ל: 'תפלה סתם'. וזה ביאור מה שכתב המהר"ל שהתפלל שימלא ה' בקשתו דרך תפלה.

ומהו גדר התפלה הנקראת פיוס? הוא שהאדם מתפלל למחילת עונות, בהרגישו שהם המפריעים את יחסי התקרבותו אל השי"ת ומונעים ממנו את השפעת טובו, כי אין נותנים כלים ואמצעים מהשמים על מנת לסייע לחוטא וכן כתב הרמב"ם (תשובה ט), שזהו גדר **"ויעצר את השמים ולא יהיה מטר"** (דברים יא). שמונעים מהחוטא כל הטובות כדי שיאבד מהר ברשעו, אבל כשחוזר בתשובה ומבקש

מהשי"ת שיחדש לו את השפעתו, שיתנו לו כלים חדשים לאפשר עבודת ה' אז מתמלאת בקשתו, כי הוא יתברך **"לא ימנע טוב להלכים בתמים"** (תהילים פד). ושתי בחינות אלו מוצאים אנו בתפלת אברהם בעד סדום, גדר 'תפלה סתם' שבקש שלא ימותו אנשי סדום, בחמתו עליהם בהיותם בריותיו של הקדוש ברוך הוא והוא דרך התפלה שהזכיר מהר"ל. ועוד נכלל בתפלתו 'גדר פיוס', בהרגישו שאולי נמצאים שם צדיקים שיוכלו לחדש בסדום כחות של תשובה וברוך זו יזכו להשפעת חיים מחודשת כמבואר לעיל.

ויש אופן שלישי של תפלה: שטוען הצדיק שהנהו סובל מהנהגת שמים שיש בה הסתר לחסדי ה', כי הכרתו בחסדיו יתברך מופרעת על ידי זה ורואה בזה כעין חלול ה' בתוך עצמו ומרגיש שעבודתו סובלת מזה ועל כן מחלה את פני ה' לשנות את הנהגה, כי זולת זה אינו יכול להמשיך בעבודתו על שהרתה, אז אם הצדיק הוא מאותם שנאמר עליהם (ישעיה מו): **"אפירי לב הרחוקים מצדקה"** פירוש: שנוטלים בזרוע וזוכים במדת הדין, אפשר שיזכה במדת הדין במילוי בקשתו, כי יש הבטחה לצדיקים שלא יחסרו להם כלים לעבודתם, כמ"ש (תהילים לז): **"ולא ראיני צדיק נעזב"**. ובמצב כזה אפשר שישנה השי"ת את הנהגה כדי לסייע לצדיק בעבודתו ולהסיר כל מכשול רוחני מדרכו וזו היא כונת תפלה של מלחמה כי זוכה הוא בדין בזכות עצמו וכונה זאת גם היא היתה כלולה בתפלתו של אברהם אבינו על סדום באמרו: **"האף תספה צדיק עם רשע...תללה לך"** 'חולין הוא לך' (רש"י שם).

הרי ודאי שאברהם אבינו היה סמוך ובטוח ש**"קל אמונה ואין ענול"** (דברים לב) וכל דרכיו משפט, גם אם לא יבינם לעומקם ולא בא לטעון ח"ו על צדקת הנהגתו יתברך, אלא בקשתו היתה כנ"ל, שלגבי השגתו את עוצם קדושת מדותיו יתברך, יצא משהו לחולין על ידי איבוד סדום; **"חולין הוא לך"**. וכמו כן יפריע לעבודתו החלול שיעשה בעיני אחרים, לכן בקש לסלק את הסתר הזה.

והנה לזכות בתפלה על פי הגדר השלישי באופן של דבור קשות ומלחמה, אפשר רק כשהמתפלל עומד בדרגה עליונה של שלימות האמת, כשאין בבקשתו שום שמץ טענה בקדוש שמו ית', אלא רק שאיפה לראות בקדוש שמו ית', נמצא שתפלה באופן זה לא רק שאין בה החלול כלל, אלא הריהי גילוי גדול של קדוש ה' ובקשה כנה ועמוקה להסרת החלול.

אך מובן הדבר שסכנה גדולה כרוכה

המשך בעמ' 6 <<<

מהפכת סדום

"זַעֲקַת סְדוֹם וְעַמּוּרָה כִּי רַבָּה וַחֲטָאתָם כִּי כַבְדָּה מְאֹד"

על מה ולמה חרבה סדום? שתי דוגמאות על פי ספר 'הישר'

הבית וישאל לה מים לשתות ותאמר לו: "מי אתה?" ויאמר אליה: "אנכי באתי היום מדרכי ותבוא לי השמש פה ואלין בזה עד למחר והשכמתי בבקר והלכתי לדרכי". ותבוא הנערה ההיא הביתה ותוציא לאיש ההוא לחם ומים לאכול ולשתות. ויודע הדבר ההוא לאנשי אדמה ויתקבצו כולם ויביאו את הנערה לפני השופטים לשפטה על הדבר הזה. ויאמר השופט: יש לנערה הזאת משפט מות על אשר הפרה את דתנו וכוה וכוה משפטה. ויתקבצו כל אנשי הערים ההם ויוציאו את הנערה ההיא. וימשחו אותה בדבש מכף רגלה ועד קדקדה כאשר דבר השופט. ויתנו אותה לפני עדת הדבורים במקום מקבצם ותבואנה עליה כל הדבורים ותעקוצנה אותה ותצבינה את כל בשרה. ותצעק הנערה מפני הדבורים ואין מביט אליה ואין מרחם עליה ותעל צעקתה השמימה. ויקנא ה' על הדבר הזה ועל כל מעשי ערי סדום אשר עשו יען שבעת לחם ושלות השקט היה להם ובכל זאת יד עני ואביון לא החזיקו. ותגדל רעתם וחסאתם לפני ה' מאוד בימים ההם'. (ספר 'הישר' עמ' פט).

ההוא לאכל. ותצא פלטית בת לוט כיום לשאוב מים ותתן את הלחם בכד המים ותלך לשאוב מים ותט אל מקום האיש העני ותוציא את הלחם מכדה ותתן לעני ויאכל. ויראו שלושת האנשים את הדבר אשר עשתה פלטית לאיש העני ההוא. ויאמרו אך עתה הנה היא כלכלתה ועל כן לא הרעב ופניו לא סרו ולא מת כראשונים. ויצאו שלושת האנשים מן המקום אשר התחבאו שמה ויתפשו את פלטית ואת הלחם ביד העני ההוא. ויקחו את פלטית ויביאו אותה לפני שופטיהם ויאמרו כזאת וכזאת עשתה והיא אשר כלכלה את האיש ההוא בלחם על כן לא מת ימים רבים. עתה דברו לנו מה משפט האשה הזאת על אשר עברה את דתנו? ויתקבצו כל אנשי סדום ועמורה ויעבירו אש ברחוב העיר ויביאו את האשה וישליכוה באש ותשרף ותהי לאפר. וגם בעיר אדמה היתה נערה אחת בת איש עשיר מאנשי אדמה ויעשו לה כדבר הזה ויבוא איש הלך בעיר אדמה ללון בעיר ומחר ילך לביתו וישב נגד פתח בית אבי הנערה ללון שם כי בא לו השמש במקום ההוא. ותראהו הנערה והוא יושב בפתח

בעת ההיא ילדה אשת לוט לו בת ויקרא את שמה: פלטית כי אמר: פלטו אלקים ואת כל ביתו ממלכי עילם. ותגדל פלטית בת לוט ויקחה אחד מאנשים סדום ותהי לו לאשה. ויבוא בעיר איש עני לבקש את מחיתו וישב בעיר ימים רבים. ויעבירו כל אנשי סדום קול כמשפטם לבלתי תת לאיש ההוא פת לחם לאכול עד ימות בארץ ויעשו כן. ותרא פלטית בת לוט את האיש ההוא מושלך ברחוב העיר ברעב ואין נותן לו מאומה למחיתו ונפשו קרובה לצאת. ותמלא נפשה חנינה על האיש העני ההוא ותכלכלהו בלחם בסתר ימים רבים ותחי נפש האיש ההוא. ויהי מדי צאתה לשאוב מים ותשם את הלחם בכד המים ויהי בבואה אל מקום העני ותוציא את הלחם מכדה ותתן לעני ואכל, וככה עשתה לו ימים רבים. ויתמהו כל אנשים סדום ועמורה על האיש ההוא מדוע חיה ברעב ימים רבים? ויאמר איש אל רעהו, אין זה כי אם אוכל הוא כי לא יוכל האדם לחיות מן הרעב ימים רבים כאשר חיה זה ופניו לא סרו. ויתחבאו שלושה אנשים במקום מושב העני ההוא בסתר לרדת מי יביא הלחם לאיש

זכויות כפולות

"וְהוּא עֹמֵד עֲלֵיהֶם תַּחַת הָעֵץ וַיֹּאכְלוּ"

למי משויכות מתנות בני"י במדבר לזכות אברהם או לבניו של עמרם

אתנו אל המדבר הנה להמית את כל הקהל הנה פָּרְעֹב (שמות טז ג). הפסידו מתנה זאת וכבר לא עמדה להם זכותו של אברהם לזכותם במן, עקב מעשיהם הרעים. חס עליהם הקב"ה ונתן להם את המן בזכות משה רבנו. וכאשר הגיעו לרפידים ולא היה שם מים, הגיע הזמן לקבל את מתנת הבאר בזכות אברהם שאמר: "יִקַּח נָא מַעַט מַיִם". אבל כיון שחטאו באמרם למשה כי הוציאם ממצרים להמיתם במדבר, הפסידו את מתנת המים ושוב חס עליהם הקב"ה ונתן להם מים בזכות מרים. יוצא שאין כאן שום סתירה וזכו למתנות אלו בזכות אברהם והן בזכות משה אהרן ומרים. (בן יהוידע' - בבא מציעא פו: הובא ב'פניני הבן איש חי'). ■

והליכת ישראל במדבר, היה העם ראוי אמנם לקבל את מתנת הענן בזכות הנהגתו הנכונת של אברהם - "וְהוּא עֹמֵד עֲלֵיהֶם". אולם בשעת יציאתם ממצרים נהגו ישראל בהיפך ממידת ההכנעה, שהרי יצאו "בְּיַד רָמָה" (שמות יד ח) שפירוש הדברים כתרגום אונקלוס: 'ברמות רוחא' - ברגשי התנשאות. על ידי זה אמורים היו להפסיד את השראת הענן עליהם. אך הקב"ה חס עליהם ועמדה להם זכותו של אהרן הכהן להשיב את הענן. גם כשכלתה צידתם של יוצאי מצרים בדרך המדברית, הגיעה העת שאמורים לקבל מתנת הלחם מן השמים, בזכות אברהם שנתן לאורחיו חמאה וחלב. אבל מחמת אמונתם הקלושה אשר התלוננו לומר (שמות טז): "הוֹצֵאתָם

אמר ר חמא בר' חנינא: "בשכר שלשה זכו לשלשה. בשכר - חִמְאָה וְחֶלֶב" (בראשית יח) זכו למן, בשכר - "וְהוּא עֹמֵד עֲלֵיהֶם" זכו לעמוד הענן. בשכר - "יִקַּח נָא מַעַט מַיִם" זכו לבארה של מרים'. (בבא מציעא פו.). מקשה המהרש"א: והלא כבר אמרו בגמרא 'תענית' (ט) שמתנות אלו ניתנו בזכות משה אהרן ומרים. ואיך נאמר כאן כי בזכות אברהם ניתנו? ומתרץ המהרש"א: שבאמת מתנות אלו ניתנו לישראל בזכות אברהם אבינו, אלא שאח"כ היו סבות שגרמו להפסיד את אותן המתנות ורק בזכות משה אהרן ומרים זכו ישראל לקבל אותן בחזרה. ונבאר: כאשר הגיע זמן יציאת מצרים

"והוא ישב פתח האהל פחם היום"

פנינים לפרשה

"והוא ישב פתח האהל פחם היום".

(יח א)

פירש רש"י: 'הוציא הקב"ה חמה מנתיקה כדי שלא להטריחו באורחים ולפי שראהו מצטער שלא היו אורחים באים, הביא מלאכים בדמות אנשים'.

אנו רואים כאן כמה היה מתאמץ אברהם אבינו בכדי לארח בביתו אורחים, עד שהיה הדבר בנפשו ממש שגיגעו אליו אורחים ולכן יצא ביום השלישי למילתו שהוא היום הקשה בחוליו לישב פתח האהל לראות אולי יזכה באיזה אורח.

ויש להתבונן בדבר: הלא הארוח נועד להשלים את החסר לאדם המהלך מחוץ לביתו ללא אפשרות ראויה לאכילה ושתיה וכיון שאין צורך בארוח בשעה זו שיצאה החמה על הארץ ואין האנשים יוצאים מבתיהם, מה ענין יש להתאמץ ולהצטער על כך ואדרבא היה עליו לשמוח שיכול לנח בחוליו, מאחר שאין לאנשים צורך בארוח ביום זה?

אלא אברהם אבינו אבי האומה שממנו שרש החסד נמשך לכל עם ישראל, כל כך היה טבוע בו מידת הכנסת האורחים, עד שהיה מרגיש חסרון בעצמו אם לא זכה ולו יום אחד להיטיב לבני אדם ואף אם אין אדם החסד בכך, מ"מ הרי הוא לא היטיב לאנשים ביום זה, לכך נתאמץ לישב בפתח ביתו אולי בכל זאת יזדמן מאן דהוא אף ביום חום שכזה ויזכה להשלים את נפשו על ידי הטבתו לאחר.

"בן בקר רך וטוב" (יח ז)

פירש רש"י: 'שלשה פרים היו, כדי להאכילן שלש לשונות בחרדל'.

ויש להשתומם, על המראה הנגלה לנו כאן. וכי באמת כל כך גדול הוא חיוב הכנסת אורחים, שבשביל כל אורח צריך המארח לשחוט בן בקר שלם בכדי להאכילו לשון משובחת והלא על ידי זה שאר כל הבשר ילך לאבוד ובפרט בזמנם שלא היו מקררים ומקפיאים המסוגלים לשמור את האוכל זמן רב וממילא הדבר ברור שהכל היה מתעפש והולך לאבוד

ומעונינים. וכן אמר הכתוב במשלי (יג כד): "חושך שבטו שונא בנו" ופירש"י: ש'סופו שונא את בנו מאחר שיוצא לתרבות רעה'. ואמרו על כך חכמינו ז"ל במדרש (מובא ב'רבנו בחיי' בהקדמה על שמות): 'ללמדך שכל המונע מוסר מבנו, לסוף יוצא לתרבות רעה, שכן מצינו בישמעאל שהיו לו געגועין אצל אביו ולא רדהו, עד שיצא לתרבות רעה'.

לכן טוב לגבר ליסר את בנו כשהם קטנים וידיכם בדרכי ה', לא יסיר שבטו מבניו הקטנים ולא ימנע מן הנערים מוסר, בעוד ידי האב לא אסורות שהוא בזמן שהילדים רכים ומקבלים באמת את הנאמר להם. אך מן ההכרח להיזהר מאד שיהיו התוכחות נאמרות בשבט מוסר ולא בשבט עברה, כי אם בכעס עצור יוכיח את בנו לא יקבלו ממנו והבנים מרגישים היטב מאיזה מקור נובעים התוכחות, דברים היוצאים מלב טהור יכנסו עמוק עמוק ללבותם ודברים היוצאים בחימה שפוכה מכעס הגוף לא רק שלא יפעלו לטובה, אלא עוד יפעלו לחילה לדעה להשניא עליהם דרך ד' ולמאוס בה רח"ל.

ועל האדם לחשב תמיד דרכיו במשפט השכל ובמדה נכונה, שלא יקניטם ביותר בכעס ובתוכחות חמה, אלא יעשה הכל בחכמה ובשעור הראוי, מתוך תוכחת מגולה ואהבה מוסתרת וחלילה, לא משנאה שבלב, בצורה זו יכנסו דבריו ויפעלו פעולתם ויהיה לו נחת של קדושה מבניו ממשכי דרכו.

"גרש האמה הזאת ואת בנה" (כא י)

נורא הדבר למתבונן, ישמעאל היה בנו של אברהם אבינו, אבל מחמת הפחד הגדול הנובע מהחשש שמא יגרום קלקול לבן השני יצחק, נוצר ההכרח הגמור לשלחו ולגרשו מעל פניו ולא היה הדבר פשוט כלל ועיקר, שהרי הכתוב אומר (בראשית כא): "ויגרש ה' את יצחק ואת אברהם על אודות בנו" ופירשו המפרשים: שחשש שמא על ידי כך שמשלחו מביתו יצא לגמרי לתרבות רעה ומפני זה היה חרד מאד אברהם אבינו, נמצא שעל אף החשש הכבד הזה, מכל מקום אין פתרון אחר שיוכל לקיים את שניהם בבית אברהם ולכן היה מוכרח לסלק את ישמעאל שכבר נמצא בו הנגע של הדעות והמידות הרעות, לבל יתקלקל

בזמן קצר ובפרט ביום חום גדול כזה שהניס את כל יושבי הארץ לבתיהם? הגאון רבי שמשון פינקוס זצ"ל באחד משיחותיו הגדיר את הדבר כך: כשם שמידת החום המצויה סביב השמש היא בלתי נסבל לבני אנוש ומ"מ מוכרח להיות חום השמש בעוצמה גדולה כזו, בכדי שימשך ממנה חום אף ליושבי תבל המרוחקים ממנה במדה הראויה להם ואילו היה חום השמש פחות מכך היו יושבי תבל מתקררים ונקפאים למות, כך אברהם אבינו שהוא מקור ושרש החסד של כל עם ישראל, הוא כשמש במידת החסד לעם ישראל, לכך היה נצרך בהכרח שגודל מידת הכנסת אורחים שבו תהיה גדולה כל כך מה שאי אפשר לאדם לעשות כן וזאת בכדי שאת הירושה הזאת שהינו מוריש לנו בניו בכל הדורות תיותר איזו שהיא מדרגה במידת הכנסת אורחים.

"ותרא שרה את בן הגר... מצחק" (כא ט)

עלינו להתבונן בדבר, איך באמת סטה ישמעאל מן הדרך הנכונה והלא היה גדל בחיקו ובביתו של אביו הגדול אברהם אבינו ואיך הגיע לאן שהגיע? את התשובה על כך גילה לנו שלמה המלך ע"ה בספר 'משלי' (כט טו) שנאמר: "ונער משלח מביש אמו" ופירש"י: 'ששלחו אביו ללכת בדרכי לבו סופו מביש אמו, ישמעאל'.

מבואר בזה, שיסוד הקלקול הוא חוסר החנוך שהיה יכול לעשות ככל העולה על לבו והוא לפי שהאדם טבעו רע, כמו שאמר הכתוב באיוב (יא יב): "ועיר פרא אדם יגדל" כלומר: האדם כשנולד הרי הוא כ"עיר פרא" ואם לא יחנך עצמו לשלמות, ימשיך לגדול כפי שהוא ומ"עיר פרא" יגדל לפרא אדם גדול וילך אחר תאוותיו השפלות ולא ינהיגם במושכות השכל והדעת. לזה נצרך החנוך מההורים הגדולים ממנו שיכוונוהו לדרך הטובה ועל ידי החנוך שיקבל מהם בקטנותו יהיה מסוגל להעמיד את קומתו לאדם השלם וגם כי יזקין לאחר מכן לא יסור מההנהגה הטובה שקבל מהם, משא"כ אם לא יעצרו הוריו את רצונותיו של בנם ויתנו לו לילך בשרירות לבו, עלול הוא להגיע רחוק רחוק ממה שהוריו רוצים

גנזי המלך דברים הטעונים גניזה גנזי המלך דברים הטעונים גניזה

יצחק הטהור והשלם בחברתו.

ועלינו ללמוד מכך, עד כמה גדול כח החברה של האדם לטוב ולמוטב, אם האדם נמצא בחברת חברים טובים גם הוא משתבח עמהם, אבל חלילה אם האדם נמצא בחברה מקולקלת, אף שהוא עדין שלם בדעותיו ובמעשיו, במקום או במאוחר יסטה מדרך המתקנת וילך חלילה בדרכים עקלקלות ואחד מעיקרי החנוך הוא הדאגה לחברתם של הבנים.

וידועים דברי הרמב"ם (דעות ו א):
'דרך ברייתו של אדם להיות נמשך בדעותיו ובמעשיו אחר רעיו וחבריו ונוהג כמנהג אנשי מדינתו, לפיכך צריך אדם להתחבר לצדיקים ולישב אצל החכמים תמיד כדי שילמוד ממעשיהם ויתרחק מן הרשעים ההולכים בחשך כדי שלא ילמוד ממעשיהם, הוא ששלמה אומר (משלי יג): 'הולך את חֲכָמִים יִחְכֵם וְרָעָה כְּסִילִים יָרֹעַ'... וכן אם היה במדינה שמנהגותיה רעים ואין אנשיה הולכים בדרך ישרה ילך למקום שאנשיה צדיקים ונוהגים בדרך טובים. ואם היו כל המדינות שהוא יודעם ושומע שמועתן נוהגים בדרך לא טובה כמו זמנינו, או שאינו יכול ללכת למדינה שמנהגותיה טובים מפני הגייסות, או מפני החולי, ישב לבדו יחידי, כענין שנאמר (איכה ג): 'יֵשֶׁב בְּרֶדֶד יְיָדָם'.

'וגם אתה לא הגדת לי' (כא כו)

לפעמים אנו רואים אדם החוטא רח"ל ואין אנו מעירים לו על כך, בחושבנו כי חומרת הדבר ידועה לו היטב, או שסבורים אנו כי דברינו לא ישפיעו עליו ולא נועיל בדברינו כלל, אולם פעמים רבות דבר זה אינו נכון ואילו היינו מעירים לו מתוך חביבות והארת פנים, היה לוקח את הדבר לתשומת לבו ומיטיב מעשיו ומצווים אנו להוכיחו כפי הראוי ואם לאו חלילה עלולים אנו לישא בעונותיו, שהרי כל ישראל ערבין זה לזה ומידת הדין תבעה זאת מזקני ירושלים כמבואר ב'שבת' (נה):

לפי ש'היה בידם למחות ולא מיחר', לפעמים עלינו להפעיל את המחשבה, לחשוב איך ניתן לפעול למונעו מן החטא באופן יצירתי יותר, בהקשר לכך ראינו בספר 'איש יהודי' (המגולל שביבים ממסכת חייו של הצדיק רבי משה שושן זצ"ל) מעשה שהיה: בשנות עבודתו במחנה צבאי בצרפין, כשאחת הפקידות הפועלות במקום החלה להופיע בלבוש פרוץ, רבי משה שלא היה יכול לסכול דבר זה הרעיש על כך אצל הממונים, אולם כל נסיונותיו להסביר ולשכנע עלו בתוהו, המפקד, מנהל העבודה הכריז באוזניו באופן חד משמעי: "הרב שושן, עם כל הכבוד שאנו רוחשים לך, יש אצלנו ענין

עקרוני ושמו "דמוקרטיה" אין בכח האחד לכפות את הנהגתו ואת לבושו על חברו".
כעבור מספר ימים הופיע הרב שושן למחנה לעבודתו כהרגלו, אולם קודם לכן טבל את חלוק העבודה שלו בנוזל המדיף ריח של סרחון טחב ועיפוש, חבריו לשלחן העבודה חשו באי נעימות בעבודתם וכשחפשו את מקור הריח מצאוהו בבגדיו של הרב שושן, כשאחד מהם פנה אליו: "הרב שושן, זה בלתי אפשרי, אולי תחליף למשהו יותר נקי והגייני". אולם הרב שושן לא שת לבו לדבריהם.

משראו כך, הזעיקו את המפקד מנהל העבודה, הלה פתח לעבר הרב שושן במשא נרגז: "מה זה פה? לא מתאים לך מר שושן! איזה לכלוך יש לך על החלוק, סרחון סובב אותך" וכו' וכו'.
לרגע הזה בדיוק חיכה הרב שושן ומיד השיב לו בטון סמכותי ובוטח: "הרי רק לפני כמה ימים לימדתוני את הכלל של ה'דמוקרטיה', אמרתם לי על כך, שאי אפשר לכפות על אנשים מה ללבוש, אמרתם לי שמלבושו של כל אחד כרצונו ומה לכם כי תלינו כעת עלי?". הענין הובן היטב ובלית ברירה ניגש לפקידה ואמר לה, תגיעו להסכם ביניכם, את תבואי בלבוש צנוע והוא יבוא בלבוש נקי. כך פעל הרב שושן באופן מיוחד במינו לבער את הנגע ממקומו. ■

זיכוי הרבים

"כִּי יִדְעַתְיוּ לַמַּעַן אֲשֶׁר יַצִּיחַ אֶת בְּנֵיו וְאֵת אַחֲרָיו..."

צדיקים גדולים היו טרם אברהם וגם בזמנו, כמה עדיף אברהם מהם?

ד' וכ"ש שהוכיח בזה לאחרים. ובשביל שהתחזק בכל כחו לזרז לכל הנבראים שיכירו אלוקותו וילכו בדרכיו, ע"כ זכה ד' ונתן לו את יצחק וכן אח"כ את יעקב וי"ב שבטים, כולם הלכו בדרך זה, לזרז אנשים לעבודת ד' כמו אברהם אבינו, עד שיצאה ממנו אומה שלמה עובדי ד'. וזהו שאמר הכתוב (בראשית יח): **"כִּי יִדְעַתְיוּ"** ופירש"י: **'לשון חיבה'**, מפני מה אני אוהב אותו יותר מכולם והלא ישנם כמה עובדי ד' בכיהמ"ד של שם ועבר?

ומסיים הכתוב: **"לַמַּעַן אֲשֶׁר יַצִּיחַ אֶת בְּנֵיו וְאֵת אַחֲרָיו וְשָׁמְרוּ דְרָכָי ה'** " משא"כ אחרים, הם לא היתה בהם מדה זו. ואם אנו מזכירים תמיד את זכותן של האבות שתגן עלינו, צריכים אנו להתנהג ג"כ בדרך הזה, לזרז אחד לחברו וכ"ש לבניו לעבודת ד' ובוזה יהי' לנו זכות בזה ובבא. (ה'חפץ חיים' על התורה). ■

"אֲבָרְהָם אֲהִי" התבונן בעצמו, מה יהיה סוף הדבר, הלא האדם לא יחיה לנצח ומוכרח למות וא"כ ח"ו יבטל כבוד ד' מן העולם וע"כ עמל בכל כחו לפרסם אלוקותו בעולם לעיני הכל, כמו שכתוב (בראשית יג): **"וַיִּקְרָא שְׁם אֲבָרְהָם בְּשֵׁם ה'** " ונאמר (בראשית כד): **"וְאֵשְׁבִיעָה בְּה' אֱלֹהֵי הַשָּׁמַיִם וְאֱלֹהֵי הָאָרֶץ"** ופירש"י: **'הרגלתי שמו בפי כל בריה' ואומר (בראשית יב): 'וְאֵת הַנַּפֶּשׁ אֲשֶׁר עָשׂוּ בְּחַרְוֹן'** ותרגם אונקלוס: **'דשעבידו לאורייתא'** וצוה לכולם לילך בדרך ד' ואף למלכים הוכיח על אשר אינם מוחים בעבדיהם שנכשלים באיסור גזל (כמו שכתוב: **"וְהוֹכַח אֲבָרְהָם אֶת אַבְיִמֶלֶךְ עַל אֲדוֹת בְּאֵר הַמַּיִם אֲשֶׁר גָּזְלוּ עִבְדֵי אַבְיִמֶלֶךְ"** ולא כתיב: **"אֲשֶׁר גָּזְלוּהוּ"**, להורות שאמר איני מערער על שעשו לי רעה, אלא אני מקפיד על עצם איסור גזל שהופקר אצלם). שהוא נגד דרך

באור הכתוב: כי באמת היו בזמן אברהם אבינו כמה עובדי ה' שהיה ביהמ"ד גדול של שם ועבר שהיו במדרגת נביאים, כמו שכתוב (בראשית יד): **"וַיִּזַן וְהוּא כְהֵן"** וידוע שזה קאי על שם. וכן מה שכתוב (בראשית כה): **"וַתִּלְךָ לְדַרְשׁ אֶת ה'** ", הוא הכל ע"י שם כמו שפירש"י ז"ל. וכן עבר, אמרו עליו חז"ל: שנביא גדול הי' שקרא שמו פלג, כמו שפירש"י ז"ל והיו מתקבצים להם שם אנשים לעבוד לד' ואעפ"כ לא יצא מהם אומה או אפילו משפחה שתזכה לעבוד לד' ולמה זה?

וגילתה לנו התורה כאן טעמו של דבר והוא, מפני שאלו כולם כל מגמתם היתה רק לעבוד את ד' בעצמם, אבל אברהם אבינו ע"ה שהיה אוהב נאמן לד' יותר מכולם, כמו שקראו הכתוב (ישעיה מא):

גנזי המלך מציג שאלות מעשיות שיש להן מענה בדפים הנלמדים במסגרת 'הדף היומי', עם ביאור 'חברותא'. למותר לציין שאין לסמוך על הנאמר בו לפסיקת הלכה

מצות הכנסת אורחים

מערכת 'חברותא' מיוחדת ל'גנזי המלך'

שאלה: כיצד היא מצות הכנסת אורחים בימינו?

תשובה: הכנסת אורחים היא מכלל מצות גמילות חסדים, שהיא מצוה מן התורה.

וכתבו הראשונים: 'מצות עשה של דבריהם... וללוות האורחים... אע"פ שכל מצוות אלו מדבריהם הרי הן בכלל: 'וְאֶהְיֶה לְרֵעֵךְ כְּמוֹךָ' (ויקרא ט"ז) (רמב"ם אבל יד א). דהיינו: שכל הדברים שאתה רוצה שיעשו אותם לך אחרים, עשה אתה אותם לאחיך בתורה ובמצוות. לפי שמצות גמילות חסדים בכללה היא מן התורה, אבל פרטיה הם מדבריהם.

ישכר הלוייה מרובה מן הכל והוא החוק שחקקו אברהם אבינו ודרך החסד שנהג בה, מאכיל עובדי דרכים ומשקה אותם ומלווה אותן. (הרמב"ם שם).

לוויית האורחים היא אחת ממצוות גמילות חסדים שבגופו שאין להם שעור, כבכור חולים והכנסת כלה וכיוצא (רמב"ם שם), אבל גמילות חסדים שבממונו, כגון: להאכיל הרעבים, יש לה שעור. ולכן, האכלת האורחים וספוק

צרכיהם, הם בכלל גמ"ח שבממונו, שיש להם שעור (של לא יותר מחומש, ע"פ כתובות נ.).

'גְדוּלַּהּ הַכְּנֶסֶת אֹרְחִים מִהַקְבֵּלֶת פְּנֵי שְׂכִינָה, דְּכָתִיב (בראשית יח): 'וַיֹּאמֶר, ה' אִם נָא מְצַאֲתִי חֵן בְּעֵינֶיךָ אֵל נָא תַעֲבֹר' (שבת קכז.). ולכן הניח אברהם אבינו את הקב"ה והלך לקבל האורחים. והיא אחד מן הדברים שאדם אוכל פירותיהם בעולם הזה והקרן קיימת לו לעולם הבא' (שם).

'לעולם ישתדל אדם בהכנסת אורחים, שאין לך מצוה גדולה מזו!' (מאירי שבת שם).

והמשובח שבצדקה הוא הכנסת אורחים ושכרה גדול עד מאד. (מנורת המאור' לר"י אלנקוה ח"א עמ' 39).

ואמרו חז"ל (מנחות צז.): 'בזמן שבת המקדש קיים, מזבח מכפר על אדם ועכשיו שאין בית המקדש קיים, שלחנו של אדם מכפר עליו'. והיינו: בהכנסת אורחים שנותן פרוסה לאורחים. (רבינו גרשום מאור הגולה).

וכתב ה'חפץ חיים' בספרו 'אהבת חסד' (ג ב): שמאברהם אבינו, שהתורה האריכה לספר בענין הכנסת אורחים שנהג, יש לנו ללמוד כיצד להתנהג במצוה זו: יש לתור אחריהם ולרוץ לקבלם, כמו שנאמר (בראשית יח): 'וַיִּרְץ לְקָרְאֵתָם' ויש

להשתדל לספק להם כל צרכיהם עד כדי נתינת מים לרחיצתם מאבק הדרך, כמו שנאמר (שם): 'יִקַּח נָא מַעֲט מִיָּמִים'. ויש לבקשם להנפש מטורה הדרך במקום נוח להם, כמו שנאמר: 'וְהִשְׁעֵנוּ תַּחַת הָעֵץ'. ויעשה עצמו כאילו אינו טורח הרבה בשבילים ולומר מעט ולעשות הרבה, כמו שנאמר: 'וַאֲקַח פֶּת לְחֵם'. ויחנך את בני ביתו בקיום מצוה זו כמו שנאמר: 'וַיְמַהֵר אֲבָרְהָם הָאֵהָלָה אֶל שָׂרָה' ונאמר: 'וַיִּתֵּן אֶל הַנְּעָר', כדי לחנכו במצוות!

מצות לוית האורה

גדולה מצות ליווי האורחים יותר מהכנסתם, שבהכנסת אורחים הוצרך אברהם לומר: 'אֵל נָא תַעֲבֹר מֵעַל עֵבְרָךְ' ואילו בלויה כתוב: 'וַאֲבָרְהָם הֵלֵךְ עִמָּם לְשִׁלְחָם: וְה' אָמַר הַמַּכְסָּה אֲנִי מֵאֲבָרְהָם' ונתעכבה לו שכינה עד בואו ('מגדל עוז' שם בשם מדרש וירא).

'אפילו המלוה את חברו ארבע אמות יש לו שכר הרבה' (רמב"ם שם). וכל המלוה את חברו ארבע אמות בעיר, אינו ניזק אותו היוצא לדרך. (סוטה מה:). וכתב בספר 'עמק ברכה' (ירושלים תשח) מפי ה'חזון איש': שחייב לוויה אינו אלא למי שהולך בדרך יחיד, אבל כהיום, שנוסעים הרבה אנשים יחד, כל אחד נעשה לוויה לחברו. ■

2 >>> המשך מעמ' 2

'וַיֹּאמֶר ה' אֵל אַבְרָהָם לָמָּה זֶה צָחַקָה שָׂרָה לֵאמֹר הֲאֵף אֲמַנָּם אֵלֶּךָ וְאֲנִי זָקְנָתִי'

שלא תהיה אצלו בחינת חלול והסתר ח"ו, אלא שיוכל ללמוד מהנהגתו קדושת שמו יתברך ויגל וירנן על רחמיו העצומים והעיד השי"ת שאילו היו עשרה צדיקים בתוך העיר היתה תפלתו מתקבלת וזה לאות על אמיתת תפלתו, כי רק תפלה שהיא בשלמות האמת אפשר לזכות על ידה להשיג מבוקשו. (מכתב מאליהו' ב' 183). ■

נטל שכר עליה. ואיוב נענש עליה. אברהם, אמרה בשולה. איוב, אמרה פגה'. ביאור הדברים: כי לאיוב נשאר נקודה דקה של קושיא, אבל אברהם אבינו היה כולו קדש ובאמר: 'הֲאֵף תִּסְפָּה' לא היתה אף נקודה כל שהיא של קושיא על הנהגתו יתברך, הוא היה כולו אך תפלה שיראה לו השי"ת את חסדי הנהגתו, באופן

בתפלה מעין זה, כי אם תחסר למתפלל אף בחינה דקה של התפלה, יש כבר בזה חלול ה' ועלול הוא להיענש קשות וזהו הנאמר ב'ילקוט איוב' (תתקז): 'ר' לוי אמר: "שני בני אדם אמרו דבר אחד, אברהם ואיוב, אברהם אמר: (בראשית יח): "חָלְלָה לְךָ מַעֲשֵׂת פְּדָבֶר הַזֶּה לְהַמִּית צַדִּיק עִם רָשָׁע" ואיוב אמר (איוב ט): "עַל כֵּן אֲמַרְתִּי תָם וְרָשָׁע הוּא מְכֻלָּה". אברהם

שידוכים באמונה
ואגרים בין שולמות

משרד שידוכים למגזר החרדי והדתי לאומי

רוצים שנעזר לכם לאנצ'א את זיווגכם?
 רוצים שנברר הרבה פריים לאטנכם?

הרשותנו נרטיק רבים
 ברחה האלי יעליים ונאריים
 טיעסו הכל כדי שתרו ארוצים

כי אנחנו בסיד משכים האמונה

אפריים והצרכים

1599-500-811

בקשו רחמים
על הרב הגאון
רבי יהודה בן אסתר הינדה יצ"ו

יעמדו על הברכה

מארוקו בן אלירה יוכה לעלות ארצה עם כל משפחתו בקרוב	יפה בת אסתר ללירה קלה
שמחה בת חביבה לרפואה שלמה והצלחה בבדיקות ובצילומים ואריכות ימים	מנחם בן רחל לבריאות ופרנסה טובה

ספר תורה יחיד בעולם
כסדרן, בלי העברת סכין
ומחיקה אפילו על תג אחד

לרציניים בלבד דוד:
050-4105369 / 052-7605489

מרפאת שיניים שן וחסד
נוסד בשנת 1982

בדיקה וייעוץ
מקצועי ללא
תשלום

◆ כתר חרסינה 570 ש"ח
 ◆ שתל 1.490 ש"ח ◆ תותבת 1.590 ש"ח
 ◆ תותבת גמישות ללא וויס 2.990 ש"ח
 ◆ ישור שיניים החל מ-4.800 ש"ח

רח' רבי עקיבא 44 ב"ב פינת הרב קוק
052-8448443 ◆ 03-5794757

שבת נופשופוט
עם "אוצרות חיים"

במלון גולדן טאוור באשקלון
 בפרשת 'תולדות' ב' כסלו 29.11.08

גלאט כשר
משגיח צמוד

בתוכנית:

- הרב ישראל נח ברגר שליט"א
- הרב אורי יצחק שליט"א
- הפייטן דוד שלמה שירו הי"ו
- הרצאות מרתקות
- פעילות עניפה לילדים + ממתקים

מספר המקומות מוגבל

לפרטים "אוצרות חיים"
050-8131740/1 03-6880091

שבת נופש
עם הרב
אמנון יצחק שליט"א
במלון:

בפרשת "חיי שרה"
בתאריך כה' - כד' חשוון
(08/11/22 - 21 למנינים)

לפרטים והרשמה:
"שופר" ארגון להפצת יהדות,
מתתיהו 10 בני ברק
03-557/777777-03
ימים א-ה בין השעות
9:00 - 15:30

שחרורן

רצועת יד USB 8 ג'יגה

התקן USB עבור רכבים ומחשבים - קל לנשיאה
אינך יכול לשכוח אותו, כיון שהוא ענוד על ידך!

3 ג'יגה - מלאים בסרטים, שירים והרצאות

של הרב אמנון יצחק שליט"א בשווי כ-1000 ₪

ו-5 ג'יגה - פנויים לשימושך!

להזמנות:

'שופר' ארגון להפצת יהדות

טל 03-6777779

9 סרטי DVD

מבראשית

הסטוריה באצטדיון טדי

בניני האומה

זה נס או לא נס

הרצל והציונות

נס מצולם

פיתות בניו ג'רזי

המדענים

פלאי הבריאה

10 הרצאות ב-18 CD

אל תאשים אותי

אמריקה... אמריקה

מדינה סבבה

מליונים מוסלמים סביבנו

סיבו סיבו

רגל פה רגל שם

שמחים בחוץ

אם כל המלחמות

מה ההבדל בין חרדי לדתי לאומי

מהפך גלובלי אוניברסלי

8 שירים

משה הרועה הנאמן 2X

יצחק עולה תמימה

השלום בוא יבוא

התשובה למדינה 2X

ירושלים

שמע ישראל

כל התורים \$100
מקבל שחרורן
חינם